

УДК 331.5:004:355.4

І. Р. Безпалько,

к. е. н., доцент, доцент кафедри менеджменту та маркетингу у видавничо-поліграфічній справі, Національний університет "Львівська політехніка", м. Львів, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-3412-2017>

Ю. О. Дзюбенко,

аспірант кафедри менеджменту та маркетингу у видавничо-поліграфічній справі, Національний університет "Львівська політехніка", м. Львів, Україна

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0002-0536-8835>

DOI: 10.32702/2306-6792.2026.9.351

ХАРАКТЕРИСТИКА РИНКУ ПРАЦІ ТА ЙОГО ЦИФРОВІЗАЦІЯ НА ФОНІ НОВИХ ПОЛІТИКО-ВІЙСЬКОВИХ ОПЕРАЦІЙ У СВІТІ

I. Bezpalko,

PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Management and Marketing in Publishing and Printing, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Y. Dziubenko,

Postgraduate student, Department of Management and Marketing in Publishing and Printing, Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

CHARACTERISTICS OF THE LABOR MARKET AND ITS DIGITALIZATION AGAINST THE BACKGROUND OF NEW POLITICAL AND MILITARY OPERATIONS IN THE WORLD

Метою дослідження є комплексне оцінювання особливостей трансформації сучасного ринку праці під впливом цифровізації та нових політико-військових операцій у світі, з виявленням змін у структурі зайнятості, професійних вимогах, трудовій мобільності та механізмах адаптації працівників і роботодавців. Об'єктом дослідження є ринок праці як соціально-економічна система, що змінюється під впливом рішень на базі застосованих цифрових технологій, глобальних безпекових викликів, міграційних процесів і трансформації моделей зайнятості. У статті досліджено сучасні особливості розвитку ринку праці в умовах прискореної цифровізації та посилення впливу нових політико-військових операцій у світі. Обґрунтовано, що сучасний ринок праці формується не лише під дією економічних циклів, демографічних зрушень і технологічного прогресу, а й під значним впливом зовнішніх безпекових факторів, які змінюють структуру попиту і пропозиції робочої сили, рівень трудової мобільності, професійні пріоритети та механізми регулювання зайнятості. Визначено, що нові воєнно-політичні операції зумовлюють порушення логістичних зв'язків, переміщення населення, трансформацію інвестиційної активності, підвищення інфляційного тиску та зростання невизначеності для роботодавців, а це безпосередньо впливає на створення, перерозподіл і якість робочих місць.

The purpose of the study is a comprehensive assessment of the features of the transformation of the modern labor market under the influence of digitalization and new political and military operations in the world, with the identification of changes in the structure of employment, professional requirements, labor mobility and adaptation mechanisms of employees and employers. The object of the study is the labor market as a socio-economic system that changes under the influence of decisions based on applied digital technologies, global security challenges, migration processes and the transformation of employment models. The article examines

the modern features of the development of the labor market in the context of accelerated digitalization and the strengthening of the influence of new political and military operations in the world. It is substantiated that the modern labor market is formed not only under the influence of economic cycles, demographic shifts and technological progress, but also under the significant influence of external security factors that change the structure of labor supply and demand, the level of labor mobility, professional priorities and mechanisms for regulating employment. It is determined that new military-political operations lead to disruption of logistical connections, population displacement, transformation of investment activity, increased inflationary pressure and increased uncertainty for employers, which directly affects the creation, redistribution and quality of jobs. At the same time, it is proven that digitalization is becoming a key component of the adaptation of the labor market to crisis conditions, as it ensures the development of remote employment, platform work, digital hiring, online learning, electronic document management and new mechanisms for professional retraining. Particular attention is paid to the change in the content of work, the spread of new requirements for digital competencies, the increase in the role of analytical, technical and technological and communication skills, as well as the risks of displacing some routine work functions under the influence of systems based on artificial intelligence. At the same time, it is emphasized that the digitalization of the labor market not only opens up new opportunities for employment, but also creates new challenges related to inequality of access to digital infrastructure, the instability of platform work, the need to update labor legislation and strengthen social protection for workers. The paper concludes that the transformation of the labor market against the background of new political and military operations is systemic in nature and requires a coordinated combination of state employment policy, the development of digital skills, the modernization of the educational environment, legal regulation of new forms of work and the formation of sustainable mechanisms for the integration of vulnerable categories of the population into modern labor processes.

Ключові слова: ринок праці, цифровізація, зайнятість, дистанційна праця, платформна праця, трудова мобільність, міграційні процеси, професійна адаптація, цифрові навички, системи на базі штучного інтелекту, політико-військові операції, глобальна нестабільність, соціальний захист, трансформація зайнятості, державна політика зайнятості.

Key words: labor market, digitalization, employment, remote work, platform work, labor mobility, migration processes, professional adaptation, digital skills, artificial intelligence-based systems, political-military operations, global instability, social protection, employment transformation, state employment policy.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Актуальність теми постає через те, що сучасний ринок праці вже не можна оцінювати як відносно стабільну економічну категорію, оскільки він дедалі сильніше залежить від зовнішніх безпекових шоків, переміщення населення, розривів виробничих і логістичних ланцюгів, торговельної напруги та зростання витрат роботодавців. Міжнародна організація праці у 2025 році прямо вказала, що геополітична напруга і торговельні порушення послаблюють економічні очікування та знижують темпи створення нових робочих місць, через що прогноз приросту зайнятості на 2025 рік було зменшено з 60 млн до 53 млн робочих місць. Разом із цим, Міжнародний валютний фонд у квітні 2026 року зафіксував, що світо-

ва економіка розвивається в умовах війни, а негативний вплив конфліктів особливо відчутний через енергетичні та продовольчі цінові шоки, фінансові ризики, зміну інвестиційних потоків і нерівномірний тиск на різні країни та сектори. В таких умовах дослідження ринку праці набуває особливої ваги, бо дозволяє виявити, як саме нові політико-військові операції змінюють попит на працю, структуру професій, територіальну мобільність працівників, потребу в перекваліфікації та підходи державних органів влади до регулювання зайнятості.

Важливість цієї теми визначається ще й тим, що реакцією на глобальну нестабільність стає прискорена цифровізація сфери зайнятості, управління трудовими ресурсами та на-

дання послуг на ринку праці. Міжнародна організація праці у 2025 році показала, що цифрова трансформація вже стала складовою національних політик зайнятості, хоча її впровадження стримується цифровим розривом, нерівним доступом до інтернету та різною інституційною спроможністю країн. Разом із цим, та сама організація наголосила, що майже кожен 4-й працівник у світі може зіткнутися з трансформацією своїх трудових функцій під впливом генеративного штучного інтелекту, а це означає не лише ризик витіснення окремих професій, а й формування нового попиту на компетентності, пов'язані з аналітикою, платформною зайнятістю, дистанційною координацією праці та використанням рішень на базі застосованих цифрових технологій. Світовий банк, у свою чергу, підкреслює, що в умовах крихких і конфліктно уражених країн цифровізація стає не дорядним напрямом, а інструментом підтримки зайнятості, розвитку цифрових навичок, доступу до послуг, цифрової ідентифікації, у тому числі для біженців і внутрішньо переміщених осіб, а також створення нових робочих місць.

ФОРМУЛЮВАННЯ МЕТИ

Метою дослідження є комплексне оцінювання особливостей трансформації сучасного ринку праці під впливом цифровізації та нових політико-військових операцій у світі, з виявленням змін у структурі зайнятості, професійних вимогах, трудовій мобільності та механізмах адаптації працівників і роботодавців. Об'єктом дослідження є ринок праці як соціально-економічна система, що змінюється під впливом рішень на базі застосованих цифрових технологій, глобальних безпекових викликів, міграційних процесів і трансформації моделей зайнятості.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

В сучасному науковому дискурсі проблема функціонування ринку праці в умовах війни розглядається передусім крізь призму руйнування економічного підґрунтя зайнятості, порушення відтворення робочої сили, посилення міграційних процесів і зміни співвідношення між попитом та пропозицією праці [1–10]. До прикладу, Н. Азьмук [1] зосереджує увагу на трансформації національного ринку праці під впливом війни та обґрунтовує, що воєнні дії призводять не лише

до фізичного скорочення робочих місць, а й до кваліфікаційного та освітнього збідніння пропозиції праці, деформації вікової структури робочої сили, зростання регіональних диспропорцій і ускладнення відтворення людського потенціалу. В. Геєць, В. Близнюк, О. Нікіфорук [2] пропонують ширший соціально-економічний погляд на трансформації, викликані війною, розглядаючи їх через категорію соціальної якості у постконфліктній економіці. На рівні конкретизації дисбалансів трудової сфери особливий інтерес становить праця Л. Шамілевої та О. Хандій [3], у якій увагу зосереджено на розбалансованості трудової сфери в умовах воєнного стану. Уже сама постановка проблеми у цій роботі дає підстави стверджувати, що авторки розглядають воєнний період як чинник загострення втрат трудового та освітнього потенціалу, посилення соціально-економічних ризиків, зростання незайнятості та поглиблення структурних викривлень у сфері праці. Регіональний вектор дослідження ринку праці переконливо представлено у праці Т. Васильціва, О. Левицької, О. Рудковського [4], де проаналізовано структурні диспропорції і дисбаланси ринку праці областей Карпатського регіону нашої країни в умовах війни.

Основні результати дослідження. Сучасний ринок праці формується вже не лише під впливом економічного циклу, а й під дією нових політико-військових операцій, які змінюють саму архітектуру зайнятості у світі. Порушення морських маршрутів, перебоїв у постачанні енергоносіїв, зростання транспортних витрат, інфляційний тиск і підвищення невизначеності для бізнесу призводять до того, що роботодавці обережніше створюють нові робочі місця, переорієнтовують виробництво та змінюють географію найму. Міжнародна організація праці у 2025 році знизила прогноз приросту світової зайнятості з 60 млн до 53 млн робочих місць, підкресливши, що геополітична напруга і торговельні збої прямо уповільнюють динаміку праці. Разом із цим, Міжнародний валютний фонд у 2026 році зафіксував, що війна на Близькому Сході посилює тиск на державні фінанси, ціни на сировину, зовнішні баланси та інфляційні очікування, а це неминуче передається на сферу зайнятості через скорочення інвестиційних планів, дорожче кредитування та перегляд кадрової політики. Таким чином, ринок праці дедалі менше являється автономною економічною

системою і дедалі більше постає як чутливий індикатор глобальної безпекової нестабільності (табл. 1).

Цифровізація ринку праці в такій ситуації не являється факультативною модернізацією, а стає механізмом виживання економіки, роботодавців і працівників. Коли зовнішнє середовище є нестабільним, саме рішення на базі застосованих цифрових технологій забезпечують безперервність найму, дистанційну взаємодію, електронний документообіг, цифрову ідентифікацію, онлайн навчання, доступ до платформ зайнятості та швидке перенавчання бізнес процесів. Міжнародна організація праці у 2025 році показала, що національні політики зайнятості дедалі активніше включають питання цифрової трансформації, хоча цей процес стримується цифровим розривом і нерівним доступом до інтернету. Світовий банк окремо наголосив, що у крихких і конфліктно уражених країнах цифрова трансформація включає не лише розширення зв'язку, а й цифрову інфраструктуру, цифрову ідентифікацію для біженців, послуги, підтримані електронними каналами, та розвиток цифрових навичок для створення робочих місць. Разом із цим, цифровізація для вимушено переміщених осіб уже напряму пов'язується з доступом до роботи, освіти, банківських послуг і соціальної підтримки (табл. 2).

Окремої уваги потребує зміна професійної структури зайнятості, оскільки нові конфлікти й цифровізація діють одночасно та взаємно посилюють один одного. З одного боку, зрос-

Таблиця 1. Як нові політико-військові операції змінюють ринок праці

Складові змін	Характеристика
Логістичні порушення	Воєнні події змінюють маршрути постачання, збільшують час доставки, підвищують вартість страхування і транспортування, а також змушують компанії переглядати звичні виробничі зв'язки
Енергетична нестабільність	Ріст цін на енергоносії змінює собівартість продукції, особливо у промисловості, транспорті, аграрному секторі та сфері послуг
Інфляційний тиск	Подорожчання товарів і послуг послаблює реальні доходи домогосподарств і водночас змушує підприємства балансувати між оплатою праці та збереженням прибутковості
Міграційні переміщення	Нові хвилі вимушеного переселення змінюють пропозицію праці в країнах походження і країнах прийому, створюють локальні дефіцити кадрів та нові резерви робочої сили
Інвестиційна обережність	У стані високої невизначеності компанії не рідко відкладають довгострокові проєкти, автоматизацію певних процесів або розширення виробництва
Регіональна перебудова виробництва	Підприємства переносять виробничі потужності ближче до безпечніших ринків збуту або до держав із вищою прогнозованістю політики

Джерело: сформовано автором.

тає потреба у фахівцях з логістики, кібербезпеки, аналітики даних, управління ризиками, енергетичної стійкості, відновлення інфраструктури, медицини, психологічної підтримки та координації гуманітарних процесів. З іншого боку, частина рутинних офісних функцій, інформаційних операцій і повторюваних адміністративних завдань дедалі активніше трансформується під впливом систем на базі штучного інтелекту. Міжнародна організація праці у 2025 році зафіксувала, що 1 із 4 працівників у світі зайнятий у професіях з певним рівнем впливу генеративного штучного інтелекту, але водночас підкреслила, що переважно йдеться саме про зміну змісту праці, а не про повне зникнення робочих місць. Світовий банк також

Таблиця 2. Основні напрями цифровізації ринку праці в умовах глобальної нестабільності

Напрямок	Характеристика
Цифровий найм	Пошук персоналу, первинний відбір, співбесіди, перевірка навичок і підписання документів дедалі більше переходять у віддалений формат
Дистанційна організація праці	Хмарні сервіси, корпоративні платформи, системи управління завданнями та цифрові канали комунікації дозволяють підтримувати діяльність навіть під час обмежень на переміщення
Цифрова ідентифікація	Наявність перевіреного електронного профілю або цифрового посвідчення особи спрощує доступ до праці, фінансових послуг, навчання і державної підтримки
Платформна зайнятість	Онлайн платформи надають можливість виконувати як локальні, так і віддалені завдання, швидко входити на ринок послуг і працювати на замовників з різних країн
Онлайн навчання і перекваліфікація	Освітні платформи дозволяють швидко оновлювати професійні знання у відповідь на зміну попиту на працю
Кіберзахист трудових процесів	У міру переходу в цифрове середовище внутрішнє і зовнішнє безпекове середовище праці потребує захисту даних, трудових профілів і комунікацій

Джерело: сформовано автором.

Таблиця 3. Якою має бути адаптація ринку праці до цифровізації і воєнно політичної нестабільності

Напрямок адаптації	Зміст потрібних дій
Оновлення політики зайнятості	Потрібно включати цифрові навички, платформну зайнятість, віддалену працю, кризову мобільність і перекваліфікацію до національних стратегій ринку праці
Правове врегулювання платформної праці	Необхідно уточнювати статус працівника, правила оплати, соціального страхування, робочого часу і доступу до колективного представництва
Масова перекваліфікація	Освітні програми мають бути короткими, гнучкими, цифрово доступними і прив'язаними до реального попиту роботодавців
Цифрове включення вразливих груп	Біженці, внутрішньо переміщені особи, молодь, жінки після перерви у кар'єрі та люди з периферійних територій мають отримувати доступ до зв'язку, пристроїв і цифрового навчання
Захист даних і кіберстійкість	Потрібно поєднати цифровізацію із захистом персональних даних, кадрових систем, фінансових сервісів і державних реєстрів
Міжнародне визнання навичок і кваліфікацій	Важливо спростувати процедури підтвердження освіти, досвіду роботи та професійних компетентностей для мобільних груп населення

Джерело: сформовано автором.

наголошує на критичній ролі цифрових навичок у професійному та економічному успіху. Показовим є і досвід європейських країн з інтеграції біженців, де, за даними Управління Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй у справах біженців, 57 % українських біженців у Європі були працевлаштовані у середині 2025 року, але все ще відставали від населення країн приїому на 22 відсоткові пункти, що демонструє, наскільки важливими є визнання кваліфікацій, мовна адаптація, цифрові інструменти пошуку роботи і правильне використання вже наявного людського капіталу (табл. 3).

Ринок праці майбутнього потребує нової моделі регулювання, у якій цифровізація поєднується із соціальним захистом, трудовими правами та безпекою. Якщо роботодавці переходять на платформні моделі, алгоритмічне управління та гнучкі форми зайнятості, то державні органи влади мають водночас оновлювати трудове законодавство, політику професійної освіти, системи страхування від безробіття, механізми визнання кваліфікацій і правила захисту персональних даних. Відтак, майбутнє ринку праці на фоні нових політико-військових операцій залежить не лише від технологій, а й від того, чи буде сформовано підґрунтя для справедливої адаптації. Йдеться про поєднання цифрової інфраструктури, перекваліфікації, правової визначеності, міжнародної координації, підтримки мобільності працівників і розширення доступу до праці для тих груп, які найбільше постраждали від конфліктів.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Таким чином, сучасний ринок праці постає як динамічне середовище, у якому цифровізація вже не обмежується інструментом підвищення ефективності, а стає необхідною умовою підтримання зайнятості, професійної адаптації та стійкості економіки в умовах глобальної воєнно-політичної нестабільності, при цьому саме поєднання технологічних змін, міграційних зрушень, нових кваліфікаційних вимог і безпекових ризиків формує потребу у переосмисленні державної політики зайнятості, професійної підготовки та соціального захисту.

Література:

1. Азьмук Н. А. Трансформація ринку праці в умовах війни: виклики та стратегії відтворення робочої сили. Вісник економічної науки України. 2022. № 1 (42). С. 171—179.
2. Геєць В. М., Близнюк В. В., Нікіфорук О. І. Актуальні аспекти політики соціальної якості в постконфліктній економіці України. Економіка України. №6. С. 3—22.
3. Шамілева Л. Л., Хандій О. О Дисбаланси в трудовій сфері в умовах воєнного стану. The 3rd International scientific and practical conference — Modern research in world science. SPC, Lviv, Ukraine. 2022. P. 1673—1678
4. Васильців Т., Левицька О., Рудковський О. Структурні диспропорції і дисбаланси ринку праці областей Карпатського регіону України в умовах війни: тенденції, загрози, орієнти-

ри політики стабілізації й використання можливостей. Економіка та суспільство, 2022. № 37.

5. Зибарева О.В. Управління ризиками бізнес-проектів в умовах цифровізації. Проблеми сучасних трансформацій. Серія: економіка та управління, 2023, (10). <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-04-09>

6. Костик Є. П., Цимбал К. О. Ринок праці: виклики цифрової економіки та воєнного часу. Причорноморські економічні студії. 2024. № 86. С. 33—39.

7. Соколовський І. В. Ринок праці України через півтора року повномасштабної війни: нестандартна зайнятість та цифровізація. Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2023. № 4. С. 89—106.

8. Серьогіна Н. О. Вплив процесів цифровізації на забезпечення продуктивної зайнятості в Україні. Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія "Публічне управління та адміністрування". 2024. Т. 35 (74). № 1. С. 277—281.

9. Штангрет А., Силкін О., Шляхетко В. Трудова міграція як зовнішня загроза для кадрової безпеки підприємства. № 10(38), 2024. Наукові інновації та передові технології. С. 190—201. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10\(38\)-190-20](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10(38)-190-20)

10. Штангрет А., Силкін О. Безпекові аспекти управління персоналом в умовах гіпердинамічного зовнішнього середовища. № 9 (Вип. 37), 2024. Наукові інновації та передові технології. С. 227—237. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9\(37\)-227-237](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9(37)-227-237)

References

1. Azmuk, N. A. (2022), "Transformation of the labor market under war: challenges and strategies for labor force reproduction", Visnyk ekonomichnoi nauky Ukrainy, vol. 1 (42), pp. 171—179.

2. Heiets, V. M., Blyzniuk, V. V., & Nikiforuk, O. I. (2022), "Current aspects of social quality policy in the post-conflict economy of Ukraine", Ekonomika Ukrainy, vol. 6, pp. 3—22.

3. Shamileva, L. L., & Khandii, O. O. (2022), "Imbalances in the labor sphere under martial law", Modern research in world science. The 3rd International scientific and practical conference, Lviv, Ukraine, pp. 1673—1678.

4. Vasylytsiv, T., Levytska, O., & Rudkovskyi, O. (2022), "Structural disproportions and imbalances in the labor market of the oblasts of the Carpathian region of Ukraine under war: trends, threats, and policy guidelines for stabilization and use of opportunities", Ekonomika ta suspilstvo, vol. 37.

5. Zybareva, O. V. (2023), "Risk management of business projects under digitalization", Problemy suchasnykh transformatsii, seriia ekonomika ta upravlinnia, (10). DOI <https://doi.org/10.54929/2786-5738-2023-10-04-09>

6. Kostyk, Ye. P., & Tsymbal, K. O. (2024), "Labor market: challenges of the digital economy and wartime", Prychornomorski ekonomichni studii, vol. 86, pp. 33—39.

7. Sokolovskyi, I. V. (2023), "Ukraine's labor market after one and a half years of full-scale war: non-standard employment and digitalization", Sotsiologhiia: teoriia, metody, marketynh, vol. 4, pp. 89—106.

8. Serohina, N. O. (2024), "The impact of digitalization processes on ensuring productive employment in Ukraine", Vcheni zapysky Tavriiskoho natsionalnoho universytetu imeni V. I. Vernadskoho, seriia Publichne upravlinnia ta administruvannia, vol. 35 (74), no. 1, pp. 277—281.

9. Shtangret, A., Silkyn, O., & Shliakhetko, V. (2024), "Labor migration as an external threat to enterprise personnel security", Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii, vol. 10 (38), pp. 190—201. DOI [10.52058/2786-5274-2024-10\(38\)-190-201](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-10(38)-190-201).

10. Shtangret, A., & Silkyn, O. (2024), "Security aspects of personnel management in a hyperdynamic external environment", Naukovi innovatsii ta peredovi tekhnolohii, vol. 9 (37), pp. 227—237. DOI [10.52058/2786-5274-2024-9\(37\)-227-237](https://doi.org/10.52058/2786-5274-2024-9(37)-227-237).

Отримано редакцією журналу / Received: 19.04.26

Прорецензовано / Revised: 28.04.26

Дата публікації / Published: 12.05.26

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663